

عنوان مقاله:

حقیقت یا مجاز انگاری عام مخصص و اثر آن در جواز تمسک به قضایای عام فقهی

محل انتشار:

دوفصلنامه مطالعات اصول فقه امامیه، دوره 99، شماره 1 (سال: 1399)

تعداد صفحات اصل مقاله: 18

نویسندگان:

سیدسجاد محمدی - گروه فقه و مبانی حقوق اسلامی دانشگاه مفید قم

احمد مرتاضی - استادیار دانشکده الهیات دانشگاه تبریز

روح اله دهقانی - دانش پژوه سطح ۴ حوزه

خلاصه مقاله:

مخصص متصل یا منفصل پس از عام، شماری از افراد عام را از دایره حکم آن خارج می‌سازد. پرسش اصلی، بقا یا عدم بقای حجیت پیشین آن عام و در نتیجه، جواز یا عدم جواز تمسک به عموم آن نسبت به افراد باقیمانده است که پاسخ آن ریشه در حقیقت یا مجاز انگاری عام مخصص دارد. اغلب اصولیان متقدم، استعمال عام مزبور بعد از ورود مخصص را مجاز می‌دانند؛ در مقابل، اصول‌دانان متاخر به‌ویژه از زمان شیخ انصاری تا امام خمینی(ره)، استعمال عام مخصص را استعمال حقیقی دانسته‌اند و معتقدند ورود مخصص، دامنه شمولی عام را محدود می‌کند، اما در ماهیت آن از حیث حقیقت و مجاز، تغییری ایجاد می‌نماید. تفاوت این دو دیدگاه آن است که قائلان به مجاز بودن عام مخصص، در مورد حجیت و عدم حجیت عام مخصص اختلاف نظر دارند؛ ولی بین قائلان به حقیقت بودن عام مخصص، در مورد حجیت عام مخصص اختلاف نظری ندارند، بلکه همگی قائل بر حجیت آن هستند. مساله حجیت عام مخصص، در حقوق موضوعه نیز کاربرد دارد و جواز تمسک به خطابات عمومی قانونگذار در قوانین موضوعه، مبتنی بر آن است و از آن رو، ارائه یک ضابطه کلی در این رابطه، ضروری است. در نوشتار حاضر با مطالعه تطبیقی مبانی دیدگاه‌های مطرح شده و با محوریت مبانی اصولی امام خمینی که با مبنای مشهور اصولیان متاخر امامیه در اثبات حجیت عام مخصص متفاوت است، می‌توان نتیجه گرفت که دیدگاه قائلان به حجیت عام پس از تخصیص، عاری از اشکال است و تمسک به تعابیر عام قانونگذار و شارع در موارد عام مخصص، جایز و بلکه لازم است.

کلمات کلیدی:

عام مخصص، مخصص منفصل، متصل، حجیت، حقیقت، مجاز

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1491248>

